

K R O N I K A

Radia Ljubljana september - oktober 1928

Oba začetka Radia Ljubljane

Zbral in sestavil

Jože Zorn

ZAČETEK DELOVANJA RADIJSKE POSTAJE RADIA LJUBLJANA

8.II. 1928 sta ministrstvo pošte in Prosvetna zveza podpisala pogodbo, po kateri je za 15 let vzela Prosvetna zveza v zakup radijsko postajo Radio Ljubljana

13.III je bil sprejet pravilnik Radia Ljubljana in nato so bili ustanovljeni trije organi te ustanove: komercialni odbor, prosvetni odbor in eksekutiva ter postavljeni člani v omenjene odbore. V eksekutivo Radia so bili izvoljeni: dr. Mohorič, /ki je bil hkrati tudi predsednik PZ/ kot predsednik,

profesor Runec, njegov namestnik,

ravnatelj Gogala, blagajnik in

Vinko Zor, /ki je bil hkrati tudi tajnik PZ/ kot tajnik.

Do julija je bila zgrajena ob Bleiweisovi cesti baraka, ki je delovala kot studio, oddajnik pa je bil v Domžalah. Tehnično vodstvo oddajnika je prevzel univerzitetni profesor, ing. Marij Osana.

V poletnih mesecih so bile dokončane vse priprave, da bi oddaje lahko stekle. Za začetek oddaj so se najprej dogovorili tako, da bi začeli z oddajami. Ker pa se je bližala desetletnica dneva osvoboditve izpod avstro-ogrske oblasti, so pomaknili slavnostno otvoritev na dan 28. oktobra.

Tako je doživela radijska postaja v resnici dva začetka.

Prvi, tihi je bil 1. septembra 1928.

Drugi, slavnostni pa 28. oktobra 1928

Oddajnik v Domžalah je bil naravnán na val 578 m z močjo 2,5 kW

po sladkem govoru in vročem objemu ljube matere slovenske.
Bodite med vsi iskreno pozdravljeni!

PRVA OTVORITEV RADIA LJUBLJANA 1. IX. 1928

Poskusno obratovanje oddajnika se je začelo že v avgustu in ka-
skazalo se je, da oddajnik dobro deluje.

Na predvečer otvoritve je bila v Unionu intimnejša proslava.
Slavnostni govor na tej proslavi je imel profesor dr. Lovro
Sušnik.

V imenu Prosvetne zveze je najprej pozdravil vse radijske na-
ročnike in prijatelje radia. Nato se je zahvalil, ki so pripo-
mogli pri uresničitvi slovenske radijske postaje. Zahvalil se
je v prvi vrsti uvidevni naklonjenosti vlade, prizadevanju
zastopnikov in strokovnjakov in kralju Aleksandru.

Nato pa je nadaljeval: / drugi del govora objavljamo
v kroniki skoraj dobesedno/:
" Pomen tega dejstva /namreč otvoritve JZ/ je nedogle-
den. Brez dvoma ga bo zabeležila zgodovina kot dogodek izredne
važnosti. Naša mila slovenska govorica se bo jela glasiti širo m
ozračja daleč po svetu in bo stopila kot enakovredna družica
v kolo drugih narodov..Veljava naše besede bo zrastle, ko se
bo čula tudi ona v svetovnem koncertu in pričala o našem obsto-
ju in napredku.

Radio Ljubljana bo resnično žarišče, ki bo izžarevalo
svoje čudovite in blagodejne žarke na vse strani in spajalo v
moderno duhovno občestvo, nevidno sicer in nekako tajinstveno
združeno, vse prijatelje doma in na tujem. Posebno rojakū v
bližnji in daljni tujini se bodo iz vsega srca veselili blago e
dejne topline teh žarkov, ki jim bo ogrevalo dušo, hrepenečo

4

po sladkem govoru in vročem objemu ljube matere domovine.
Bodite nam vsi iskreno pozdravljeni/

Novo postajo čakajo velike in mnogovrstne naloge, če naj bo res širiteljica in predstaviteljica naše narodne kulture.

Gojiti bo morala predvsem one temeljne dobrine, na katerih sloni prava kultura in brez katerih je vsa civilizacija le zunanja fasada na notranje trhli stavbi. Širila bo zamisel za vse pravo, lepo in dobro, ter tako pomagala oblikovati obraz naše dobe.

Skušala bo pritegniti v svoj delokrog vse panoge naše omike, imajoč vedno pred očmi vse zmožnosti in potrebe človeka kor harmonične celote. Etična strab bo prišla predvsem v poštev pri obravnavi raznih svetovno-nazornih problemov, ki slejkoprej zanimajo ves svet. Estetska plat bo tvorila pač najlepši in najprijetnejši del programa s podajanjem biserov pevske in glasbene umetnosti. Največ mesta pa bo zavzemala gotovo umsko-izobraževalna stran. Zakaj še vedno ima v vsakdanjem življenju umska izobrazba najvažnejše mesto.

Potreba čim boljše izobrazbe je vsakomur jasna. Rabi jo delavec, rabi jo obrtnik, rabi jo kmet in rabijo jo vsi drugi stanovi. V izobrazbi je moč, je bogastvo je zmaga. Izobrazba omogoči napredek in neodvisnost posameznikov, šele prava kultura prinese resnično zavednost in samostojnost narodu.

Naš čas hiti z orjaškimi koraki naprej: Vsakdan, vsako leto prinese toliko novih iznajdb in pridobitev na raznih poljih. Konkurenca pri vseh slojih postaja vedno večja. Zato mora bit i dandanes vsakdo dobro opremljen za življenski boj z raznim zn znanjem. Stari lepi patriarhalni časi s svojimi primitivnimi razmerami so minuli in danes je revež tisti, ki malo ali nič ne ve, beden in zapostavljen pa narod, ki ni doma na vseh

5

poljih kulture in ne drži koraka s svetovno izomiko. Koliko se je spremenilo vsled naraščanja splošne izobrazbe življenje tudi pri nas samo v zadnjih desetletjih, opaža lahko vsakdo, ki se količkaj zanima za kulturni razvoj.

Izobrazbo nam nudi cerkev, šola, knjiga, časopis, razna prosvetna in druga društva in slične ustanove. Prirejajo se predavanja, tečaji, igre, nastopi, akademije i. dr. Največ izda seveda prava samoizobrazba. Kajti malo ti pomagajo vsa taka sredstva, če se sam ne trudiš, da si na vse mogoče načine izpopolnjuješ svoje znanje.

V krog teh ustanov in možnosti stopa sedaj kot najmodernejša radio. S to krasno iznajdbo se bo naše prosvetno delo silno olajšalo in poenostavilo. Z veliko manj truda in moči in stroškov se bo lahko nudilo več in boljšega vsakomur, ki se mu hoče napredka. Vse najboljše prireditve naše se bodo lahko razširile potom radia. Izvedele se bodo najpreje najnovejše vesti, politične, kulturne, pridobitne vsebine. Vršili se bodo razni jezikovni, strokovni, gospodarski in dr. tečaji, prosvetni večeri in sl. na enem kraju in jih bodo lahko deležni poslušalci v zadnji, najbolj oddaljeni gorski vasi, ne glede na ~~ta~~ vsakršne siceršnje zapreke. Olajšano bo delo raznim prosvetnim društvom in organizacijam, ker bo treba manj sil in napora, pa bo vseeno na razpolago dovolj mnogovrstnega poučnega in zabavnega gradiva.

Zlasti pa bo pomagano tistim posameznikom, ki so željni večje izobrazbe, pa jim usoda ni dala možnosti, da bi si jo mogli po svoji volji pridobivati. Z majhnimi stroški si bodo sedaj lahko zasigurali celo zakladnico prvovrstnih virov in pripomočkov za splošno in strokovno izobrazbo.

Rečemo lahko z eno besedo: Celokupna omika ljudstva se bo potom žive besede v radiu lahko bolje in hitreje dvigala. Tako bo radio-postaja nova gonilna sila in dragocen motor v duševni tvornici našega naroda. Zato upamo, da bo učinkovito pospeševala celotni naš napredek, da bomo lahko z uspehom tekmovali z drugimi narodi. Zakaj človeštvo postaja čim dalje bolj ena sama družina: Svet se takorekoč krči in zožuje, razdalje ginevajo, meje na tleh ne morejo ovirati pota brezžičnim valovom, brzim in svobodnim kakor človeška misel, ki stremi za vedno višjimi in lepšimi ideali v smislu dejanskega bratstva med narodi.

Dal Bog, da bi tudi Radio-Ljubljana doprinesel svoj delež k temu vzvišenemu cilju! "

Uvodničar Vestnika Prosvetne zveze je imenoval otvoritev radijske postaje "dogodek-mejnik, ki bi ga mogli primerjati samo še s prvo, v slovenski besedi tiskano knjigo". Ob koncu uvodnika tudi pokaže, "Kje je tista roka, ki to kolesje vodi, kje je tisti veliki mož, ki je največ svojih fizičnih in umskih sil položil v naprave slovenskega radia" in nato odgovarja:

"Vsi moramo vedeti, da smo imeli za to veliko nalogo lastnega moža, Slovenca, vseučiliškega profesorja, ing. Maria Osano."

Po programskem slavnostnem govoru dr. Sušnika, ki najbrž ni bil namenjen za radijsko oddajo, je bil zaključen pripravljalni del dogajanj pred jutrišnjo otvoritvijo, ki je bila hkrati tudi povezana z otvoritvijo Ljubljanskega sejma. Kot slavnostna govornika za jutrišnji dan sta bila določena pisatelj Fran Š. Finžgar in pesnik Oton Župančič.

Fran S. Finžgar

je prvi stopil pred mikrofona.

Njegove besede so najtjane vedice in druzina.

"Praznik slovenske besede je danes

Praznik velik, dasi tihosvečan, kakor ga še ni doživela slovenska beseda. Prvič je razpela krila, da poleti iz Ljubljane, iz srca slovenskega naroda, preko gora, čez reke in polja do vseh rojakov po domovini in tujini, do bratov Slovanov in do vseh narodov v Evropi in še dalje. Ob tej tiho-slovesni uri se ozrimo na zgodovino slovenske, tako lepe pa tako malo znane besede.

Kakor smo Slovenci majhen narodič, samo drobec vpričo velikine mogočnih drugih narodov, kakor smo v družini slovanskih narodov najmanjši bratec, pa imamo vendar izmed vseh slovanskih narodov najstarejši, še izviren spomenik slovenske besede

Komaj sto let je preteklo, odkar sta blagovestnika Ciril in Metod, utemeljitelja slovanske književnosti, zapisala prvo slovansko pismo, je bila že zapisana tudi slovenska beseda, hranjena še danes v izvorniku v državni knjižnici **W M** v Münchenu. Zapisal jo je škof Abraham iz samostana sv. Korbinijana, ko je med koroškimi Slovenci vršil škofovska opravila. Preberimo samo nekaj besed, ki zvene, dasi zapisane in od naroda govorjene pred tisoč leti - skoro kakor bi bile zapisane danes. Odlomek so iz očitne spovedi in se glase:

- Bože, gospodi milostni, oče bože, tebe izpovede /izpovem/ ves moj greh in svetemú krstu in svetej Mariji in svetemu Mihaelu i vsem krilatcem božjim, i svetemu Petru i vsem

8

mučenikom božjim, i vsem vernikom ~~XXXXX~~ božijim,
i vsem devam pravnim....itd - menda ga ni živega jezika,
ki bi se ohranil tako čist in neizpremenjen skozi
1000 let! V tem jeziku so govorili naši pradedje po svojih
domovih, v tem jeziku je govoril vojvoda s prestola na
Gospodsvetskem polju, v tem jeziku se je oznanjevala
blagovest po vseh cerkvah. Žal, da se nam razen majhnih
drobcev ni ohranil noben dokument slovenskega jezika
celih pet poznejših stoletij. Šele Primož Trubar, oče
slovenskega ^{književnega} jezika, je izdal leta 1551. prvi
slovenski tiskani knjigi: abecednik in katekizem, za
njima pa vrsto drugih knjig, zlasti še sveto pismo. In
Primož Trubar je zapisal: -Zvesto Vas prosim in opominam,
de vi narpoprej visoko zahvalite Gospodi Boga za le-to
dobroto in za ta velik dar boži, kir se ta naš jezik
tudi piše inu druka - Za petsto let spet čista, neiz-
premenjena slovenska beseda! S prvo slovensko knjigo pa
je dobila slovenska ~~književna~~ beseda pot v svet, z njo je
bil položen temelj za samostojno izobrazbo in narodno
kulturo. Dasi je bila slovenska knjiga v naslednjih sto-
letjih še redka, množila se je od dne do dne, prodirala
v vse sloje, tako da je Vodnik l. 1795 že vesel zapisal:
-Po zaslugi očeta Marka Pohlina, ki je izdajal tudi knji-
ge kmetom na potrebo in pomoč, in ne več samo za izobra-
žence zna sedaj že vsak pastir in pastirica brati. Od te
dobe dalje pa so se oglašali čezdalje bolj pogosto prav
na vseh poljih in v vseh strokah. Bili so slovničarji, pi-
satelji in pesniki, zgodovinarji, kmetovavci, znanstveni-
ki, dokler ~~se~~ se ni kakor najvišji vrh pognal nad vse

9

pesnik France Prešeren. Ta je zapel iz dna narodove duše in iz bogastva slovenskega jezika tako, da je dal slovenski besedi častno mesto v zboru evropskih narodov. Kaj pa se je kar skokoma izvršilo od l. 1850 pa do danes - je znano. Kaj bi vse šele bilo, ko bi slovenska beseda imela svojo lastno duhovno matico, svoje ognjišče in žarišče - svojo lastno slovensko univerzo! Danes ima tudi to v Ljubljani. Danes že dobiva slovenska beseda izraza v pol milijona izvodih slovenskih knjig, ki jih izdajajo vsako leto samo kulturna društva, ustanovljena zaizobrazbo širokih ljudskih plasti. In stotisoči knjig in časopisov in revij pa prihajajo leto za letom med izobražene. Danes ne zveni več slovenska beseda samo v domovih kmetov in po cerkvah, danes se glasi s štirih mestnih gledališč in z več stotin ljudskih odrov po domovini. Danes se slovenska beseda uči in razlaga na stolicah univerze v Londonu, Berlinu, Parizu in v drugih mestih. Danes berejo drugi veliki narodi plodove del naših mož. Majhni smo, toda živimo živahno kulturno življenje.

Prežal, da ni ta narodič zedinjen na enem skupnem ozemlju, nič ne da. Perot duha ni mogoče povezati in ognja srca ni mogoče omejiti. Po Radio-Ljubljana pojde poslej slovenska beseda preko vseh mej, pojde zlasti do naših bratov, ki so razkropljeni po svetu.

In Vam, bratje v Primorju, Vam v Korotanu in Vam v Porenju in še onim močnim v Ameriki in daljnim v Egiptu - veljaj prvi pozdrav slovenske besede iz matuške Ljubljane - Vam, ki Vas bo Radio-Ljubljana vsak večer v duhu in srcu družil z domovino, ki jo ljubite, ki je nikoli ne pozabite.

10

Pozdravljeni rojaki Slovenci, pozdravljeni bratje Slovani,
pozdravljeni v obče človeški ljubezni vsi narodi zemlje -
prvič s slovensko besedo po Radio-Ljubljana!"

Ko je končal pisatelj Finžgar svoj govor, je stopil pred mikrofonski mikrofon še pesnik Oton Župančič in je recitiral del svoje Dume.

Ljubljanska postaja je istega dne oddajala tudi otvoritev ljubljanskega sejma /Velesejma/

Ing. Marij Osana pa je glede na otvoritev postaje povedal tudi naslednje tehnične podatke:

"Misel, da bi tudi Ljubljana morala dobiti svojo radijsko oddajno postajo, se je rodila že v radio klubu v letih 1924-25. Uradno je bila že leta 1923. sprožena misel, da bi se v Ljubljani namesto radiotelegrafske postaje postavila radiofonska postaja, kar se je leta 1926. po naključju tudi v načelu posrečilo, tako da je danes postaja začela obratovati.

Za sedanje čase je domžalska postaja "veleoddajnik", ljubljanski studio pa po velikosti tudi posebnost. V Jugoslaviji smo imeli že leta 1925 radijski pravilnik, Čehi pa so svoj pravilnik sestavili po našem vzorcu."

DRUGA - SLAVNOSTNA OTVORITEV RADIA LJUBLJANA 28.X. 1928

Med prvo, tiho in drugo, slavnostno otvoritvijo ljubljanske radijske oddajne postaje sta minila skoraj dva meseca. Med tem časom je postaja poskusno delovala. Pokazalo se je, da je ljubljanska postaja zares nekaj posebnega v Evropi. Z vseh strani so prihajala pisma, kako dobro se postaja sliši. Ing. Osana, tehnični vodja Radia Ljubljane se je o postaji izrazil z naslednjimi ugotovitvami:

"Postajo je ministrstvo naročilo na račun reparacij že leta 1922. Drugo leto sem predlagal nakup terena v Domžalah. Nemčija je kmalu nato ustavila reparacije in oktobra 1924 smo sklenili novo pogodbo.

Postajo je gradila tvrdka Telefunken. Cela postaja brez montaže je stala 320 tisoč zlatih mark, hišica pa 15.000 zlatih mark.

Po 1. septembru smo prejeli laskava poročila iz skoro vse Evrope in še iz krajev izven Evrope. Mnogo jih je bilo iz Nemčije. Prejemali smo poročila iz Poljske, Francije, iz Alžira, Carigrada, s Holandske, pa tudi iz Amerike. San Diego v Kaliforniji je najbolj oddaljen kraj, odkoder smo sprejeli poročilo, da nas slišijo.

Sprejem doma pa ni enakomeren. Kamnik nas sliši najbolje, na Jesenicah nas slišijo z detektorji, v Škofji Loki pa slabo. Dolenjska nas sliši slabše od Gorenjske, tudi v dolinah okrog Litije nas slabo slišijo, v višinah pa dobro.

4

192

Celje in Maribor nas slišita v splošnem slabo, ker je tam tako imenovana "mrtva cona". Zato n.pr. slišijo na Semmeringu Dunaj slabo, Ljubljano pa izvrstno sprejemajo. Zvečer je v splošnem sprejem boljši kot podnevi."

Takšno stanje je močno odjeknilo po Sloveniji. Na pobudo Prosvetne zveze je bila slavnostna otvoritev zaradi dvajsetletnice osvobojenja izpod Avstrije določena na 28. oktober.

Prosvetna zveza je organizirala kar tridnevno slavje. 27. oktobra so bile po dvoranaх slavnostne akademije. Drugi dan, v nedeljo 28. oktobra so priredili manifestacijsko zborovanje v Unionu, kjer so govorili trije člani prve narodne vlade v Ljubljani: dr. Brejc, dr. Vladimir Ravnikar in vitez Pogačnik. Zborovanje je vodil predsednik oblastnega odbora dr. Marko Natlačen. Z manifestacijskega zborovanja so poslali kralju Aleksandru in ministrskemu predsedniku dr. Antonu Korošču vdanosne brzojavke. Že predpoldan pa je bil organiziran po Ljubljani nedeljski spreved, slovesna maša, posvetitev Kristusu Kralju in zahvalna pesem.

V nedeljo popoldan je bila slovesna otvoritev radijske oddajne postaje, drugi dan, 29. oktobra pa je imela Prosvetna zveza svoj občni zbor.

SLOVESNA OTVORITEV

je bila določena za 15,30 uro v veliki dvorani hotela Union. K otvoritvi so pošiljali posebna vabila. V

SPORED je obsegal naslednje točke:

1. Minister pošte otvori Radio oddajno postajo v Ljubljani
2. Državna himna
3. V imenu slovenskega naroda se zahvali za to institucijo kraljevski vladi dr. M. Natlačen, predsednik Oblastnega odbora v Ljubljani
4. Koncert Pevske zveze
5. Ob 18. uri: Zakuska v srebrni dvorani Uniona

Ohranjen je seznam povabljenecv za otvoritev, oziroma zakusko. Seznam je tudi po sestavi zanimiv, zato ga navajamo v kroniki. Seznam obsega naslednje povabljenecv:

1. 15 /vabil/ kr. vlada, 2. 3 zastopnikom Jugoslov kluba,
3. vel. župan, Ljubljana, 4. vel. župan Maribor, 5. obl. predsednik Ljubljana, 6. obl. predsednik Maribor, 7. knezoškof Ljubljana, 8. kardinal Hlond, 9. konzulat francoski, 10. konz. avstrijski, 11. konz. belgiski, 12. konz. češki, 13. konz. laški, 14. rektor univerze dr. Vidmar, 15. preds. sodišča dr. B. Rogina, 16. fin. delegat Rupnik, 17. šef. dir. drž. železnic ing. D. Knežević, 18. poštni ravnatelj Al. Gregorič, 19. gen. Nedić Milan, 20. gen. Drag. Popović, komandant Ljubljane, 21. Prosvetni šef, 22. preds. Del. zbornice, 23. preds. Trg. zbornice, 24. preds. marib. Prosv. zveze, 25. dr. Hohnjec, 26. preds. Orlovske zveze, 27. mestni župan, 28. podžupan, 29. ravn. konserv. Hubad, 30. ravn. opere g. Polič, 31. ravn. drame g. Golja, 32. Zadr. gosp. banka, 33. Ljudska posoj., 34. Kranjska hran., 35. Zadr. zveza, 36. Vzaj. zavarovalnica, 37. Vzaj. posojilnica, 38. K.T.D. 39. Union, 40. Muzejsko društvo, 41. Orliška zveza, 42. Ženska zveza, 43. Leonova družba, 44. Dr. Fr. Grivec, 45. Radio klub.

Slovesna otvoritev je po "Vestniku" potekala takole:

"... Slovesna otvoritev Radio-oddajne postaje je zopet napolnila unionsko dvorano. Odlični gostje so s svojo udeležbo pokazali, kakega pomena je radio za širjenje sodobne kulture. Saj pa je to edina institucija, ki je bila krščena ob prvi desetletnici osvobojenja. Slovesnosti se je udeležil primas Poljske g. kardinal Hlond, dalje 12 delegatov poljske pevske zveze s svojim predsednikom, katoliški škof iz Plovdiva, zastopnik češkoslovaškega konzula, odposlanec Žika Pavlović, ki je v imenu ministra pošte slovesno otvoril postajo. V imenu slovenskega naroda se je za to institucijo zahvalil dr. Natlačen v zbranih besedah, ko je orisal praznik slovenske besede in poslal končno pozdrave vsem Slovencem, kjerkoli bivajo pod božjim solncem.

Koncert Pevske zveze je bil nad vse veličasten. /Nastopilo je okoli 800 pevcev in pevk - Op.:JZ/... V pesmih se je zrcalila slovesnost, slišal si pa tudi tople pozdrave bratom ob Zili, Soči in Dravi. Vsa čast našim pevskim zborom, vse priznanje društvenim pevovodjem! Tako je potekel dan slovesnosti, katere pričajo o delavnosti naših društev /namreč društev Prosvetne zveze, op.JZ/ in nudijo novih pobud za nadaljne delo."

V komercialnem oddelku so zastopali denarni zavodi in po stavila, kateri so dali posojila po 100.000 din, da je bila negotbe zgraditi studij in prevzeti postajev obrat. /Nasledaj je bilo uveljavljeno, da se štiri komercialnega oddelka, banke in posojilnice, vplačale delice po 50.000 din - op.:JZ/ To oddelki si je izvolil skenati

15

OBČNI ZBOR PROSVETNE ZVEZE 29. oktobra 1928 in ocena delovanja Radia Ljubljane od 1. septembra do 28. oktobra 1928

Ker ni nobenih drugih virov na voljo, smo prisiljeni za kroniko uporabiti le poročilo, ki ga je o delovanju v preteklih dveh mesecih o radijskem delu in načrtih Radia Ljubljana v prihodnje tajnik Prosvetne zveze in pri Radiu Ljubljana član eksekutivnega odbora /tajnik/, oziroma pri programu referent za predavanja, Vinko Zor. O Radiu odseku je poročal naslednje:

" Kakor hitro je Prosvetna zveza zvedela, da bo Slovenija dobila Radio oddajno postajo, je napela vse sile, da bi ta oddajna postaja služila res v prosvetne namene našega naroda. Zavedala se je, kolike važnosti je ta moderna naprava za naše ljudstvo po deželi. S pomočjo naših poslancev in s pomočjo visokih dostojanstvenikov, ki so nagnjeni naši prosvetni organizaciji, je Prosvetna zveza prejela oddajno postajo v Domžalah za 15 let. Ker pa postaja rabi kapital za obratovanje in ker je bilo treba na lastne stroške zgraditi studijsko dvorano in vse naprave, zato se je 3. marca t.l. osnoval odsek Radio-Ljubljana. Odsek je razdeležen v tri dele.

V komercialnem odseku so zastopani denarni zavodi, 8 po številu, kateri so dali posojilo po 100.000 Din, da je bilo mogoče zgraditi studij in prevzeti postajo v obrat. /Vse doslej je bilo zabeleženo, da so člani komercialnega odseka, banke in posojilnice, vplačale deleže po 50.000 Din - op.:JZ/ Ta odsek si je izvolil eksekuti-

štirih članov, katere predsednik je predsednik Prosvetne zveze in tajnik tajnik Prosvetne zveze /dr. Mohorič in Vinko Zor 8 op.:JZ/

Ta eksekutiva je imela 13 sej, širši komercialni odbor pa tri seje. Za zgradbo studia in opreme se je porabilo nad 200.000 Din. Osnovani smo dalje pod okriljem tega odseka trgovino in pa delavnico radio aparatov. V to svrhu smo osnovali zadrugo z o.z., deleže je prevzel Radio Ljubljana Tehnično vodstvo postaje v Domžalah in studija v Ljubljani je prevzel vseuč. prof. Osana. Trgovino in delavnico vodi gospod Bizjak pod posebnim vodstvom, kateremu načeljuje ravnatelj Gogala.

Sezidali smo paviljon ob Miklošičevi cesti skupno s K.T.D.. Za program Radio-postaje se je osnoval posebni prosvetni odsek, katerega predsednik je prosvetni šef g. dr. Capuder. Člani tega odseka so prevzeli razne referate, tako je v odseku zastopan časnikarski referent g. Martelanc, glasbeni referent dr. Dolinar, mladinsko-šolski dr. Capuder, zabavni prof. Mlakar, literarni dr. Vodnik, prosvetni, tajnik Zor.

Odsek je imel 5 sej, na katerih so se položile smer - nice, katerih naj se drži Radio-Ljubljana.

Temelj kulturnim programom tvori Ljudska univerza. Bogatejši in številnejši narodi severne Evrope so osnovali v zadnjih letih več ljudskih univerz. Prosvetna zveza je vsako leto na občnem zboru poudarila, da je njen cilj Krekova visoka šola v Ljubljani, kjer bi se vzgajali voditelji našega socialnega, prosvetnega in združno-gospodarkega življenja. Do realizacije tega cilja nismo dospeli, vendar se nam je posrečilo, da letos uresničimo vsaj del naše želje.

17

Kulturni poslan radijo postaja se sprejema le 13

Ljudska univerza bo potom Radia priredila 360 predavanj, katera tvorijo zaključno celoto. Razdeljena so ta predavanja v štiri oddelke. 1. Kako skrbimo za svoje telo. 2. Kako spoznavamo in obvladamo naravo. 3. Človek kot duševno bitje. 4. Duhovne dobrine človeštva.

V okviru teh predavanj pridejo na vrsto vse stroke, katere bo 30 predavateljev poljubno /morda je mišljeno poljudno ~~PPJZ~~ obravnavalo in podalo v studiju. Z literarnimi predavanji bo skušala spraviti v stik naše pesnike in pisatelje z ljudstvom. Z jezikovnimi tečaji bo ustregla marsikateri družini, katere otroci ne morejo obiskovati srednjih šol, da bi se naučili tujih jezikov. S pravljicami in smešnicami hoče buditi med mladino zanimanje za naše narodno blago in obvarovati bisere pozabljenosti

Radio-Ljubljana bo spajala v moderno duhovno občestvo, nevidno sicer in tajinstveno, združeno vse prijatelje doma in na tujem. Zlasti rojaki v bližini in daljni tujini bodo deležni toplih žarkov, katerim bo prosvetni in glasbeni program ogreval dušo, ki hrepeni po objemu ljube matere domovine

Estetsko bo širila prosveto z glasbenim programom, pevske in glasbene umetnosti. ~~X~~

Zavedamo se, da naš program ni in ne more biti v doglednem času tako obširen in tako bogat, kakor je bogat program naše sosednje postaje n. pr. na Dunaju, kjer ima postaja 298.000 abonentov in kasira letno težke milijone. Naša postaja je in bo gotovo še nekaj mesecev deficitna. Toda prepričani smo, če bodo vsi sloji vršili svojo nalogo, da bo kljub temu, da ima naša postaja najmanjši teritorij, vendar le dosegla zeleno vejico.

Kulturni pomen radio-postaje se spozna že iz njenega dosedanjega dela. Dnevno posluša postajo 3000 abonentov in gotovo še vsaj toliko poslušalcev.

Priredili smo doslej 56 predavanj, 44 ur je bilo jezikovnih tečajev, 5 šaljivih predavanj, 13 recitacij, 6 pripovedovanj pravljic, 4 dramski nastopi, 5 prenosov iz opere, 11 prenosov koncertov, 7 cerkvenih koncertov, ~~in~~ dalje 41 orkestralnih in godbenih, 35 pevskih.

Postaja se dnevno čuje 1.100 km. Poročila iz Carigrada, Tunisa, iz Oceana, dalje iz Hamburga, iz Danzinga in iz rusko-poljske meje pričajo, da se čuje ime Radio-Ljubljana, lahko rečemo, po vsej Evropi.

Programe priobčujemo v 6 tuzemskih in 7 inozemskih listih. Slovenski narod je s to institucijo nastopil pot v širni svet. Brez dvoma je poleg slovenske univerze naš Radio najvažnejša kulturna institucija, potom katere bo šla slovenska beseda preko mej tja do naših bratov, ki so razkropljeni po svetu. Svet se manjša in krči, razdalje minevajo, meje ne morejo ovirati eterskim valovom pot, katera je hitrejša kakor človeška misel in spaja danes narode v eno bratsko človečansko družino."

KRONIKA RADIA LJUBLJANA za meseca september - oktober 1928

obsega obe otvoritvi in šteje 19 strani.

Viri: Zapisniki sej in občnih zborov Prosvetne zveze _ Arhiv
Slovenije

"Vestnik", glasilo odbornikov prosvetnih društev

Priloge:

Vabilo k otvoritvi

Otvoritev radio oddajne postaje

Povabljeni k otvoritvi

Govor pisatelja Finžgarja ob otvoritvi

Desetletnica osvobojenja , pet strani, vse xerox
iz Vestnika.

Vseh prilog je 13 strani

Zbral in sestavil Jože Zorn